Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (prvního senátu)

11. září 2019 *

„Řízení o předběžné otázce – Ochrana spotřebitelů – Směrnice 2002/65/ES – Smlouva o spotřebitelském úvěru uzavřená na dálku – Právo na odstoupení – Uplatnění práva na odstoupení poté, co byla smlouva na výslovnou žádost spotřebitele plně splněna – Sdělení informací o právu na odstoupení spotřebiteli“

Ve věci C-143/18,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Landgericht Bonn (zemský soud v Bonnu, Německo) ze dne 9. února 2018, došlým Soudnímu dvoru dne 23. února 2018, v řízení

Antonio Romano,

Lidia Romano

proti

DSL Bank – provozovně DB Privat- und Firmenkundenbank AG, dříve DSL Bank – provozní jednotka Deutsche Postbank AG,

SOUDNÍ DVŮR (první senát),

ve složení J.-C. Bonichot, předseda senátu, C. Toader, A. Rosas, L. Bay Larsen a M. Safjan (zpravodaj), soudci,

generální advokát: G. Pitruzzella,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření předložená:

– za DSL Bank – provozovnu DB Privat- und Firmenkundenbank AG A. Menkelem, Rechtsanwalt,

– za německou vládu původně T. Henzem, M. Hellmannem, E. Lankenauem, jakož i A. Berg, poté M. Hellmannem, E. Lankenauem, jakož i A. Berg, jako zmocněnci,

– za Evropskou komisi F. Erlbacherem a C. Valero, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 28. března 2019,

* Jednací jazyk: němčina.

vydává tento

Rozsudek

1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 4 odst. 2, čl. 5 odst. 1, čl. 6 odst. 1 druhého pododstavce druhé odrážky, čl. 6 odst. 2 písm. c), čl. 6 odst. 6, jakož i čl. 7 odst. 4 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/65/ES ze dne 23. září 2002 o uvádění finančních služeb pro spotřebitele na trh na dálku a o změně směrnice Rady 90/619/EHS a směrnic 97/7/ES a 98/27/ES (Úř. věst. 2002, L 271, s. 16; Zvl. vyd. 06/04, s. 321).

2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu, v němž proti sobě stojí, na straně jedné, Antonio a Lidia Romanovi a, na straně druhé, DSL Bank – provozovna DB Privat- und Firmenkundenbank AG, dříve DSL Bank – provozní jednotka Deutsche Postbank AG (dále jen „DSL Bank“), ohledně práva A. a L. Romanových odstoupit od úvěrové smlouvy uzavřené mezi těmito účastníky původního řízení.

Právní rámec

Unijní právo

3 Body 1, 3, 12 až 14, 23 a 24 odůvodnění směrnice 2002/65 uvádějí:

„(1) V souvislosti s dosahováním cílů jednotného trhu je důležité přijmout opatření určená k postupné konsolidaci tohoto trhu a tato opatření musí dále přispívat k dosahování vysoké úrovně ochrany spotřebitele v souladu s články 95 a 153 [ES].

[…]

(3) […] Aby byla chráněna svoboda volby, která je základním právem spotřebitele, je nutná vysoká míra ochrany spotřebitele, aby se zvýšila důvěra spotřebitele v prodej na dálku.

[…]

(12) Přijetí divergentních nebo rozdílných pravidel ochrany spotřebitele ze strany členských států ve věci uvádění finančních služeb pro spotřebitele na trh na dálku by mohlo mít negativní dopad na fungování vnitřního trhu a hospodářskou soutěž mezi podniky na trhu. Je tudíž nezbytné zavést v této oblasti společná pravidla na úrovni Společenství, čímž nesmí být dotčena obecná ochrana spotřebitele v členských státech.

(13) Touto směrnicí by měla být zaručena vysoká úroveň ochrany spotřebitele za účelem zajištění volného pohybu finančních služeb. Členské státy by v oblastech harmonizovaných touto směrnicí neměly smět přijímat jiná ustanovení, než která stanoví tato směrnice, ledaže je v této směrnici výslovně uvedeno jinak.

(14) Tato směrnice se vztahuje na veškeré finanční služby, jež mohou být poskytovány na dálku. Některé finanční služby se však řídí zvláštními právními předpisy Společenství, které se na tyto finanční služby nadále vztahují. Měly by nicméně být stanoveny zásady pro uvádění takových služeb na trh na dálku.

[…]

(23) Pro zajištění optimální ochrany spotřebitele je důležité, aby byl spotřebitel dostatečně informován o ustanoveních této směrnice a případných kodexů chování existujících v této oblasti a o tom, že má právo na odstoupení.

(24) Pokud se právo na odstoupení od smlouvy neuplatní kvůli tomu, že spotřebitel výslovně požadoval splnění určité smlouvy, měl by poskytovatel o této skutečnosti spotřebitele informovat.“

4 Článek 1 uvedené směrnice, nadepsaný „Předmět a oblast působnosti“, v odstavci 1 stanoví:

„Předmětem této směrnice je harmonizace právních a správních předpisů členských států pro uvádění finančních služeb pro spotřebitele na trh na dálku.“

5 Článek 2 uvedené směrnice, nadepsaný „Definice“, stanoví:

„Pro účely této směrnice se:

a) ‚smlouvou uzavřenou na dálku‘ rozumí jakákoli smlouva o finančních službách uzavřená mezi poskytovatelem a spotřebitelem v rámci systému odbytu na dálku nebo poskytování služeb na dálku provozovaného poskytovatelem, který pro účely této smlouvy používá výhradně jeden nebo více prostředků dálkové komunikace až do okamžiku, v němž je smlouva uzavřena, a včetně tohoto okamžiku;

b) ‚finanční službou‘ rozumí jakákoli služba bankovní, úvěrové, pojistné, osobní důchodové, investiční nebo platební povahy;

c) ‚poskytovatelem‘ rozumí jakákoli fyzická nebo právnická osoba, veřejnoprávní nebo soukromá, která je v rámci své obchodní nebo profesní činnosti smluvním poskytovatelem služeb na základě smluv uzavřených na dálku;

d) ‚spotřebitelem‘ rozumí jakákoli fyzická osoba, která ve smlouvách uzavřených na dálku jedná pro účely ležící mimo její obchodní, podnikatelské nebo profesní zaměření;

[…]“

6 Článek 3 téže směrnice, nadepsaný „Informace poskytované spotřebiteli před uzavřením smlouvy na dálku“, zní následovně:

„1. Než je spotřebitel zavázán jakoukoli smlouvou uzavřenou na dálku nebo nabídkou, jsou mu s náležitým předstihem poskytnuty tyto informace ohledně:

[…]

3) smlouvy uzavřené na dálku
   a) existence nebo neexistence práva na odstoupení od smlouvy podle článku 6 a existuje-li právo na odstoupení, doba jeho trvání a podmínky pro jeho uplatnění, včetně informace o částce, jejíž zaplacení může být na spotřebiteli požadováno na základě čl. 7 odst. 1, jakož i důsledky neuplatnění tohoto práva;

[…]

2. Informace uvedené v odstavci 1, jejichž obchodní účel musí být jednoznačně rozpoznatelný, se poskytují jasným a srozumitelným způsobem vhodným pro použité prostředky dálkové komunikace, s náležitým ohledem zejména na zásadu dobré víry v obchodních transakcích a zásadu ochrany osob, které se podle právních předpisů členských států považují za nezpůsobilé k právním úkonům, například nezletilých.

[…]“

7 Článek 4 směrnice 2002/65, nadepsaný „Další požadavky na informace“, stanoví:

„1. Obsahují-li právní předpisy Společenství o finančních službách požadavky na předběžné informace jdoucí nad rámec toho, co je uvedeno v čl. 3 odst. 1, tyto požadavky se nadále použijí.

2. Až do další harmonizace si mohou členské státy ponechat nebo zavést přísnější předpisy ve věci předběžných informací, jsou-li v souladu s právem Společenství.

3. Členské státy sdělí Společenství vnitrostátní právní předpisy týkající se požadavků na předběžné informace podle odstavců 1 a 2 tohoto článku, pokud jdou nad rámec toho, co je uvedeno v čl. 3 odst. 1. Komise přihlíží ke sděleným vnitrostátním předpisům při vypracovávání zprávy podle čl. 20 odst. 2.

4. Za účelem vytvoření vysoké úrovně transparentnosti pomocí všech vhodných prostředků zajistí Komise, aby také spotřebitelé a poskytovatelé měli k dispozici vnitrostátní předpisy, které jí byly sděleny.“

8 Článek 5 směrnice, který je nadepsaný „Sdělování smluvních podmínek a předběžných informací“, zní:

„1. Poskytovatel v předstihu sdělí spotřebiteli veškeré smluvní podmínky a informace uvedené v čl. 3 odst. 1 a článku 4 na papíře nebo jiném trvanlivém médiu, které je dostupné a přístupné spotřebiteli [které je spotřebiteli dáno k dispozici a k němuž má tento přístup dříve], než je spotřebitel zavázán nějakou smlouvou uzavřenou na dálku nebo nabídkou.

2. Poskytovatel plní povinnost podle odstavce 1 okamžitě po uzavření smlouvy, jestliže byla smlouva uzavřena na žádost spotřebitele s použitím prostředků dálkové komunikace, které neumožňují poskytnutí smluvních podmínek a informací v souladu s odstavcem 1.

[…]“

9 Článek 6 uvedené směrnice, nadepsaný „Právo na odstoupení od smlouvy“, stanoví:

„1. Členské státy zajistí, aby měl spotřebitel lhůtu 14 kalendářních dnů na odstoupení od smlouvy bez smluvní pokuty a bez uvedení důvodu. […]

Lhůta pro odstoupení od smlouvy začíná běžet

– buď dnem uzavření smlouvy na dálku […],

– nebo dnem, k němuž spotřebitel obdrží smluvní podmínky a informace v souladu s čl. 5 odst. 1 nebo 2, je-li tento den pozdější než den uvedený v první odrážce.

[…]

2. Právo na odstoupení se nevztahuje na

[…]

c) smlouvy, jež obě strany zcela splnily na výslovnou žádost spotřebitele předtím, než spotřebitel uplatnil právo na odstoupení.

3. Členské státy mohou stanovit, že se právo na odstoupení nevztahuje na

a) jakýkoli úvěr zamýšlený především za účelem získání nebo ponechání si práva vlastnictví k pozemku nebo ke stávající nebo projektované stavbě nebo za účelem opravy nebo zhodnocení stavby, nebo

b) jakýkoli úvěr zajištěný hypotékou nebo nemovitým majetkem nebo právem souvisejícím s nemovitým majetkem [....]

[…]

6. Jestliže spotřebitel uplatňuje právo na odstoupení, oznámí to před uplynutím lhůty podle praktických pokynů poskytnutých mu podle čl. 3 odst. 1 bodu 3) písm. d) pomocí prostředků, které mohou být ověřeny podle vnitrostátních právních přepisů. Lhůta se považuje za dodrženou, jestliže je toto oznámení, pokud je učiněno na papíře nebo na jiném trvanlivém médiu, jež je k dispozici příjemci a k němuž má příjemce přístup, odesláno před uplynutím lhůty.

[…]“

10 Článek 7 téže směrnice, který je nadepsaný „Platba za služby poskytnuté před odstoupením“, stanoví:

„1. Když spotřebitel vykonává právo na odstoupení podle čl. 6 odst. 1, může být na něm požadováno, aby neprodleně zaplatil jen za službu skutečně poskytnutou poskytovatelem podle smlouvy uzavřené na dálku. Plnění smlouvy může začít až poté, co spotřebitel vysloví souhlas. […]

[…]

3. Poskytovatel nesmí od spotřebitele požadovat platbu podle odstavce 1, pokud neprokáže, že spotřebitel byl řádně informován o dlužné částce v souladu s čl. 3 odst. 1 bodem 3) písm. a). Tuto částku nemůže v žádném případě požadovat, pokud zahájil plnění smlouvy před uplynutím lhůty pro odstoupení stanovené v čl. 6 odst. 1 bez předchozí žádosti spotřebitele.

4. Poskytovatel neprodleně a nejpozději do 30 kalendářních dnů vrátí spotřebiteli všechny částky, které od něho přijal podle smlouvy uzavřené na dálku, vyjma částku uvedenou v odstavci 1. Tato lhůta začíná běžet dnem, kdy poskytovatel obdrží oznámení o odstoupení.

5. Spotřebitel neprodleně a nejpozději do 30 kalendářních dnů vrátí poskytovateli všechny částky a/nebo [nebo] věci přijaté od poskytovatele. […]“

11 Článek 11 směrnice 2002/65, nadepsaný „Sankce“, uvádí:

„Členské státy stanoví vhodné sankce pro případ, že poskytovatel porušuje vnitrostátní právní předpisy přijaté podle této směrnice.

K tomuto účelu mohou zejména stanovit, že spotřebitel smí kdykoli vypovědět smlouvu, a to bezplatně a bez smluvní pokuty.

Tyto sankce musí být účinné, přiměřené a odrazující.“

Německé právo

12 Ustanovení §312b Bürgerliches Gesetzbuch (občanský zákoník) ve znění použitelném na spor v původním řízení (dále jen „BGB“) v odstavci 1 stanoví:

„ ‚Smlouvami uzavřenými na dálku‘ jsou smlouvy o dodávce zboží nebo poskytnutí služeb, včetně finančních, které se uzavírají mezi podnikatelem a spotřebitelem výhradně za použití prostředků dálkové komunikace, ledaže by smlouva nebyla uzavřena v rámci systému organizovaných prodejů nebo poskytování služeb na dálku. ‚Finančními službami‘ ve smyslu první věty jsou bankovní, úvěrové, pojistné, osobní důchodové, investiční nebo platební služby.“

13 Podle § 312d BGB platí:

„1. Spotřebitel má v případě smlouvy uzavřené na dálku právo na odstoupení podle § 355. […]

2. Na rozdíl od ustanovení § 355 odst. 2 první věty nezačíná lhůta pro odstoupení běžet před splněním informačních povinností podle § 312c odst. 2 […] a u poskytování služeb před dnem uzavření smlouvy.

3. U poskytování služeb zaniká právo na odstoupení také v těchto případech:

1) u finančních služeb v případě smlouvy, kterou obě strany zcela splnily na výslovnou žádost spotřebitele před tím, než spotřebitel uplatnil právo na odstoupení […]

[…]

5. Právo na odstoupení dále nevzniká u smluv uzavřených na dálku, u kterých má spotřebitel na základě § 495 a 499 až 507 právo na odstoupení nebo vrácení plnění podle § 355 nebo 356. U takových smluv platí druhý odstavec obdobně.

6. U smluv o finančních službách uzavřených na dálku musí spotřebitel odlišně od § 357 odst. 1 poskytnout náhradu hodnoty plnění za poskytnuté služby podle předpisů o zákonném odstoupení pouze tehdy, pokud byl před učiněním svého projevu vůle k uzavření smlouvy na tento právní důsledek upozorněn a pokud výslovně souhlasil s tím, že podnikatel zahájí provádění služby před uplynutím lhůty k odstoupení.“

14 Ustanovení § 346 BGB uvádí:

„1. V případě, že si smluvní strana ve smlouvě vyhradila možnost odstoupení nebo jí takové právo náleží ze zákona, musí být v případě odstoupení vrácena přijatá plnění a vydány získané užitky.

2. Dlužník je povinen namísto vrácení plnění nebo vydání užitků zaplatit náhradu, jestliže:

1) je vrácení nebo vydání vyloučeno z důvodu povahy obdrženého plnění […]

Stanoví-li smlouva protiplnění, musí být toto protiplnění základem pro výpočet náhrady; má-li být náhrada zaplacena za prospěch plynoucí z poskytnutého úvěru, lze prokázat, že hodnota tohoto prospěchu byla ve skutečnosti nižší.“

15 Ustanovení § 355 BGB v odstavci 3 stanoví:

„Právo na odstoupení od smlouvy zaniká nejpozději šest měsíců od jejího uzavření. Při dodání zboží tato lhůta nezačíná plynout přede dnem doručení zboží jeho příjemci. Odchylně od první věty právo na odstoupení nezaniká, pokud spotřebitel nebyl o svém právu na odstoupení řádně poučen, u smluv o finančních službách uzavřených na dálku dále ani tehdy, pokud podnikatel řádně nesplnil své oznamovací povinnosti podle § 312c odst. 2 bodu 1.“

16 Ustanovení § 495 BGB v odstavci 1 stanoví:

„Příjemce úvěru má v případě smlouvy o spotřebitelském úvěru právo na odstoupení podle § 355.“

Spor v původním řízení a předběžné otázky

17 V říjnu 2007 uzavřeli A. a L. Romanovi s úvěrovou institucí DSL Bank smlouvu o úvěru určenou k financování nemovitosti, kterou obývali pro soukromé účely.

18 Daná smlouva, týkající se úvěru s pevně stanovenými splátkami, stanovovala pevnou úrokovou sazbu do 31. prosince 2017. Uvedená smlouva dále stanovovala, že dlužník uhradí počáteční splátku ve výši 2% jistiny a následně bude hradit měsíční splátky úroků a jistiny ve výši 548,53 eura. Splácení mělo začít k 30. listopadu 2007 zaplacením první měsíční splátky. Poskytnutí úvěru bylo podmíněno zřízením zástavního práva na předmětnou nemovitost.

19 Uzavření smlouvy proběhlo následujícím způsobem.

20 DSL Bank předala A. a L. Romanovým standardizovaný formulář nazvaný „Žádost o úvěr“ a spolu s ním i poučení o právu na odstoupení, přehled podmínek čerpání, všeobecné úvěrové podmínky a dokument nazvaný „Informativní přehled o stavebním úvěru pro spotřebitele“.

21 Uvedený dokument informující o právu na odstoupení upřesňoval, že toto právo „zaniká předčasně, pokud je smlouva zcela splněna a dlužník s tím výslovně vyjádřil souhlas“.

22 A. a L. Romanovi podepsali žádost o poskytnutí úvěru, informativní dokument o právu na odstoupení a potvrzení o převzetí informativního přehledu o spotřebitelském stavebním úvěru a podepsaný výtisk těchto dokumentů zaslali společnosti DSL Bank. Ta následně žádost A. a L. Romanových o úvěr dopisem schválila.

23 A. a L. Romanovi zřídili smluvené zástavní právo. DSL Bank jim na jejich žádost uvolnila zapůjčenou jistinu. A. a L. Romanovi následně začali uskutečňovat dohodnuté splátky.

24 Dopisem ze dne 8. června 2016 informovali A. a L. Romanovi o výkonu svého práva odstoupit od smlouvy uzavřené v roce 2007 a tvrdili, že informativní dokument o právu na odstoupení není v souladu s německou právní úpravou.

25 Vzhledem k tomu, že DSL Bank výkon tohoto práva A. a L. Romanovými zpochybnila, podali tito k Landgericht Bonn (zemský soud v Bonnu, Německo) návrh znějící na to, aby bylo konstatováno, že v důsledku odstoupení od smlouvy se již DSL Bank nemůže dovolávat práv, která jí plynula z dotyčné úvěrové smlouvy. Mimoto A. a L. Romanovi požadovali, aby jim DSL Bank vrátila částky zaplacené na základě uvedené smlouvy před okamžikem odstoupení, jakož i zaplatila náhrady za jejich užívání.

26 Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že úvěrová smlouva dotčená v původním řízení je smlouvou uzavřenou na dálku, která se týká finanční služby ve smyslu § 312 BGB.

27 Předkládající soud má za to, že upřesnění uvedené v bodě 21 tohoto rozsudku, figurující v informativním dokumentu o právu na odstoupení a týkající se zániku tohoto práva, se zakládá na § 312d odst. 3 bodu 1 BGB, který provádí čl. 6 odst. 2 písm. c) směrnice 2002/65 do německého práva. Nicméně podle judikatury Bundesgerichtshof (Spolkový soudní dvůr, Německo) se dané ustanovení nepoužije na smlouvy o spotřebitelském úvěru, včetně smluv uzavřených na dálku. Pokud jde o uvedené smlouvy, spotřebiteli svědčí právo na odstoupení stanovené nikoliv v § 312d odst. 3 bodu 1 BGB, ale v § 355 odst. 3 BGB ve spojení s jeho § 495 odst. 1. Uvedený § 355 odst. 3 přitom stanoví, že právo na odstoupení nezaniká, pokud spotřebitel nebyl o svém právu na odstoupení řádně poučen, a dále nestanoví zánik tohoto práva v případě, že je na výslovnou žádost spotřebitele smlouva oběma stranami již zcela splněna dříve, než spotřebitel své právo na odstoupení uplatnil.

28 Za těchto podmínek se předkládající soud zabývá tím, zda upřesnění uvedené v bodě 21 tohoto rozsudku, týkající se zániku práva odstoupit od smlouvy, je správné, a zda byl tedy spotřebitel řádně informován o svém právu.

29 A konečně předkládající soud konstatuje, že znění sdělení o právu odstoupit od smlouvy může být považováno za dostatečně jasné a přesné pro průměrného spotřebitele, jak je definován judikaturou Soudního dvora, a sice běžně informovaného a přiměřeně pozorného a obezřetného spotřebitele s ohledem na všechny relevantní skutečnosti a všechny skutečnosti uvedené v rámci sjednávání smlouvy. Uvedený soud se však domnívá, že toto sdělení není dostatečně jasné a přesné pro průměrného spotřebitele, jak je definován německou judikaturou, která odkazuje na spotřebitele méně informovaného v oblasti práva.

30 Vzhledem k tomu, že měl za to, že řešení sporu v původním řízení závisí na výkladu určitých ustanovení směrnice 2002/65, rozhodl se Landgericht Bonn (zemský soud v Bonnu) přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Musí být čl. 6 odst. 2 písm. c) směrnice 2002/65/ES vykládán v tom smyslu, že brání takovému vnitrostátnímu právnímu ustanovení nebo praxi, jaké jsou dotčeny v původním řízení, které u úvěrových smluv uzavřených na dálku nestanovují zánik práva na odstoupení, pokud je na výslovnou žádost spotřebitele taková smlouva oběma stranami již zcela splněna dříve, než tento uplatnil své právo na odstoupení?

2) Musí být čl. 4 odst. 2, čl. 5 odst. 1, čl. 6 odst. 1 druhý pododstavec druhá odrážka a čl. 6 odst. 6 směrnice 2002/65 vykládány v tom smyslu, že pro účely určení, zda informace stanovené vnitrostátním právem v souladu s čl. 5 odst. 1 a čl. 3 odst. 1 bodem 3 písm. a) uvedené směrnice, byly spotřebiteli řádně předány, jakož i pro účely uplatnění práva na odstoupení z jeho strany podle vnitrostátního práva je nutno za referenčního spotřebitele považovat běžně informovaného a přiměřeně pozorného a obezřetného spotřebitele při zohlednění všech relevantních skutečností a okolností provázejících uzavření smlouvy?

3) V případě záporné odpovědi na první a druhou otázku:

Musí být čl. 7 odst. 4 směrnice 2002/65/ES vykládán v tom smyslu, že brání ustanovení vnitrostátního práva stanovujícímu, že poté, co spotřebitel odstoupí od úvěrové smlouvy uzavřené na dálku, musí poskytovatel spotřebiteli zaplatit nad rámec částky, kterou od něj obdržel podle uvedené smlouvy, také náhradu za užívání této částky?“

K předběžným otázkám

K první otázce

31 Podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda čl. 6 odst. 2 písm. c) směrnice 2002/65 musí být vykládán v tom smyslu, že brání takové vnitrostátní právní úpravě, která, tak jak je vykládána vnitrostátní judikaturou, v případě smlouvy o finanční službě uzavřené na dálku mezi podnikatelem a spotřebitelem nevylučuje právo tohoto spotřebitele odstoupit od smlouvy v případě, že tato smlouva je na výslovnou žádost spotřebitele oběma stranami již zcela splněna dříve, než tento uplatnil své právo na odstoupení.

32 V tomto ohledu je třeba připomenout, že podle čl. 6 odst. 2 písm. c) uvedené směrnice se právo spotřebitele odstoupit od smlouvy o finanční službě, kterou uzavřel na dálku s podnikatelem, nevztahuje na smlouvy, které na výslovnou žádost spotřebitele byly oběma stranami již zcela splněny dříve, než tento uplatnil své právo na odstoupení.

33 Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že ve věci v původním řízení § 312 odst. 3 bod 1 BGB, který do německého práva provádí čl. 6 odst. 2 písm. c) směrnice 2002/65, stanoví, že právo odstoupit od smlouvy zaniká, pokud smlouva o finanční službě je na výslovnou žádost spotřebitele oběma stranami již zcela splněna dříve, než tento uplatnil své právo na odstoupení. Z předkládacího rozhodnutí rovněž vyplývá, že podle judikatury Bundesgerichtshof (Spolkový soudní dvůr) se však toto ustanovení BGB nevztahuje na smlouvy o spotřebitelském úvěru, včetně těch uzavřených na dálku, a že pokud jde o uvedené smlouvy, právo odstoupit od smlouvy v případě uvedeném v § 312d odst. 3 bodě 1 BGB nezaniká.

34 Z článku 1 odst. 1 směrnice 2002/65 vykládaného ve světle bodu 13 odůvodnění směrnice vyplývá, že daná směrnice v zásadě provádí úplnou harmonizaci aspektů, které upravuje. Jak totiž uvádí daný bod odůvodnění, členské státy by v oblastech harmonizovaných touto směrnicí neměly smět přijímat jiná ustanovení, než která stanoví uvedená směrnice, ledaže je v ní výslovně uvedeno jinak.

35 Pokud jde o případ, kdy se právo odstoupit od smlouvy nepoužije, podle čl. 6 odst. 2 písm. c) směrnice 2002/65 tato neobsahuje ustanovení opravňující členský stát, aby ve své vnitrostátní právní úpravě stanovil, že spotřebitel má právo odstoupit od smlouvy v případě, že ji obě strany zcela splnily na výslovnou žádost spotřebitele již před tím, než tento uplatnil právo na odstoupení.

36 Za těchto podmínek je třeba konstatovat, že čl. 6 odst. 2 písm. c) směrnice 2002/65 ve spojení s čl. 1 odst. 1 směrnice a ve světle bodu 13 jejího odůvodnění brání tomu, aby členský stát stanovil, že spotřebitel má právo odstoupit od smlouvy v případě uvedeném v předchozím bodě tohoto rozsudku.

37 V tomto ohledu je třeba připomenout, že zásada konformního výkladu vyžaduje, aby vnitrostátní orgány učinily vše, co spadá do jejich pravomoci, s tím, že vezmou v úvahu veškeré vnitrostátní právo a použijí metody výkladu jím uznané, aby zajistily plnou účinnost unijního práva a došly k výsledku, který bude v souladu s cílem sledovaným tímto právem (rozsudek ze dne 8. května 2019, Praxair MRC, C-486/18, EU:C:2019:379, bod 37 a citovaná judikatura).

38 I když povinnost konformního výkladu nemůže sloužit jako základ pro výklad vnitrostátního práva *contra legem*, jsou vnitrostátní soudy povinny případně změnit ustálenou vnitrostátní judikaturu, vychází-li tato judikatura z výkladu vnitrostátního práva, který je neslučitelný s cíli směrnice (rozsudek ze dne 8. května 2019, Związek Gmin Zagłębia Miedziowego, C-566/17, EU:C:2019:390, bod 49 a citovaná judikatura).

39 S ohledem na předchozí úvahy je třeba na první otázku odpovědět, že čl. 6 odst. 2 písm. c) směrnice 2002/65 ve spojení s čl. 1 odst. 1 směrnice a ve světle bodu 13 jejího odůvodnění musí být vykládán v tom smyslu, že brání takové vnitrostátní právní úpravě, která, tak jak je vykládána vnitrostátní judikaturou, v případě smlouvy o finanční službě uzavřené na dálku mezi podnikatelem a spotřebitelem nevylučuje právo tohoto spotřebitele odstoupit od smlouvy v případě, že tato smlouva je na výslovnou žádost spotřebitele oběma stranami již zcela splněna dříve, než tento uplatnil své právo na odstoupení. Předkládajícímu soudu přísluší zohlednit veškeré vnitrostátní právo a použít metody výkladu jím uznané, aby dospěl k řešení, které bude v souladu s tímto ustanovením, a v případě potřeby změnit ustálenou vnitrostátní judikaturu, vychází-li z výkladu vnitrostátního práva, který je v rozporu s uvedeným ustanovením.

Ke druhé otázce

Úvodní poznámky

40 Úvodem je třeba připomenout, že v rámci postupu spolupráce mezi vnitrostátními soudy a Soudním dvorem zavedeného článkem 267 SFEU Soudnímu dvoru přísluší poskytnout vnitrostátnímu soudu užitečnou odpověď, která mu umožní rozhodnout spor, který mu byl předložen. Z tohoto hlediska Soudnímu dvoru přísluší případně přeformulovat otázky, které jsou mu položeny. Úkolem Soudního dvora je totiž vyložit všechna ustanovení unijního práva, která vnitrostátní soudy potřebují pro rozhodnutí o sporech, které projednávají, i pokud nejsou tato ustanovení výslovně zmíněna v otázkách položených těmito soudy Soudnímu dvoru (rozsudek ze dne 8. května 2019, PI, C-230/18, EU:C:2019:383, bod 42 a citovaná judikatura).

41 Druhá otázka se týká výkladu čl. 4 odst. 2, čl. 5 odst. 1, čl. 6 odst. 1 druhého pododstavce druhé odrážky a čl. 6 odst. 6 směrnice 2002/65.

42 V projednávané věci z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že DSL Bank předala A. a L. Romanovým před uzavřením smlouvy dotčené v původním řízení informaci, podle níž „právo na odstoupení zaniká předčasně, pokud je smlouva zcela splněna a dlužník s tím výslovně vyjádřil souhlas“.

43 Předkládající soud má za to, že i když tato informace odpovídá případu, v němž se právo na odstoupení nepoužije na základě čl. 6 odst. 2 písm. c) směrnice 2002/65, je nicméně nepřesná z pohledu vnitrostátní právní úpravy, tak jak je vykládána Bundesgerichtshof (Spolkový soudní dvůr), podle níž právo odstoupit od smlouvy, pokud je smlouva zcela splněna a dlužník s tím výslovně vyjádřil souhlas, nezaniká.

44 V tomto ohledu je třeba připomenout, že podle čl. 3 odst. 1 bodu 3 písm. a) směrnice 2002/65 obdrží spotřebitel informace týkající se zejména existence, nebo neexistence práva na odstoupení od smlouvy podle článku 6 směrnice s náležitým předstihem před tím, než je zavázán jakoukoli smlouvou uzavřenou na dálku nebo nabídkou. Článek 3 odst. 2 uvedené směrnice stanoví, že informace uvedené v odstavci 1 daného článku, jejichž obchodní účel musí být jednoznačně rozpoznatelný, se poskytují jasným a srozumitelným způsobem vhodným pro použité prostředky dálkové komunikace, s náležitým ohledem zejména na zásadu dobré víry v obchodních transakcích a zásadu ochrany osob, které se podle právních předpisů členských států považují za nezpůsobilé k právním úkonům, například nezletilých.

45 Podle čl. 5 odst. 1 směrnice 2002/65 poskytovatel v předstihu sdělí spotřebiteli veškeré smluvní podmínky a informace uvedené v čl. 3 odst. 1 a článku 4 směrnice na papíře nebo jiném trvanlivém médiu, které je spotřebiteli dáno k dispozici a k němuž má tento přístup dříve, než je spotřebitel zavázán smlouvou uzavřenou na dálku nebo nabídkou.

46 S ohledem na výše uvedené úvahy je třeba druhou otázku přeformulovat v tom smyslu, že se týká toho, zda čl. 5 odst. 1 směrnice 2002/65 ve spojení s čl. 3 odst. 1 bodem 3 písm. a) a čl. 6 odst. 2 písm. c) této směrnice musí být vykládán v tom smyslu, že povinnost podnikatele, který uzavírá na dálku se spotřebitelem smlouvu týkající se finanční služby, tomuto spotřebiteli jasně a srozumitelně sdělit informaci o existenci práva odstoupit od smlouvy před tím, než je spotřebitel zavázán jakoukoli smlouvou uzavřenou na dálku nebo nabídkou, není porušena, pokud tento podnikatel informuje tohoto spotřebitele o tom, že právo na odstoupení se neuplatní na smlouvu, která je na výslovnou žádost spotřebitele oběma stranami již zcela splněna dříve, než tento uplatnil své právo na odstoupení, i když tato informace neodpovídá vnitrostátní právní úpravě, jak ji vykládá vnitrostátní judikatura, která stanoví, že v takovém případě se právo na odstoupení použije.

K předběžné otázce

47 Podle čl. 5 odst. 1 směrnice 2002/65 ve spojení s čl. 3 odst. 1 bodem 3 písm. a) této směrnice je poskytovatel povinen sdělit spotřebiteli informace týkající se zejména existence nebo neexistence práva na odstoupení stanoveného v článku 6 směrnice před tím, než je spotřebitel vázán smlouvou uzavřenou na dálku nebo nabídkou.

48 Vzhledem k tomu, že podle čl. 6 odst. 2 písm. c) směrnice 2002/65 se právo na odstoupení nevztahuje na smlouvy, které na výslovnou žádost spotřebitele byly oběma stranami již zcela splněny dříve, než tento uplatnil své právo na odstoupení, musí být spotřebitel v předsmluvní fázi informován o tom, že v případě uvedeném v daném ustanovení toto právo neexistuje.

49 Z článku 4 odst. 2 směrnice 2002/65/ES sice plyne, že členské státy si mohou až do další harmonizace ponechat nebo zavést přísnější předpisy ve věci předběžných informací, jsou-li v souladu s unijním právem.

50 Jak však vyplývá z odpovědi na první otázku, čl. 6 odst. 2 písm. c) směrnice 2002/65 ve spojení s čl. 1 odst. 1 směrnice a ve světle bodu 13 jejího odůvodnění musí být vykládán v tom smyslu, že brání takové vnitrostátní právní úpravě, která v případě smlouvy o finanční službě uzavřené na dálku mezi podnikatelem a spotřebitelem nevylučuje právo tohoto spotřebitele odstoupit od smlouvy v případě, že tato smlouva je na výslovnou žádost spotřebitele oběma stranami již zcela splněna dříve, než tento uplatnil své právo na odstoupení.

51 Za těchto podmínek nemůže členský stát ve své vnitrostátní právní úpravě stanovit povinnost podnikatele, který uzavírá na dálku se spotřebitelem smlouvu týkající se finanční služby, předat tomuto spotřebiteli před tím, než je tento smlouvou uzavřenou na dálku nebo nabídkou vázán, informaci, která je v rozporu s kogentními ustanoveními směrnice 2002/65, tedy informací o existenci práva na odstoupení v případě, že je tato smlouva na výslovnou žádost spotřebitele oběma stranami zcela splněna dříve, než tento uplatnil své právo na odstoupení.

52 Vzhledem k tomu, že směrnice 2002/65 právo spotřebitele na odstoupení v případě uvedeném v předchozím bodě vylučuje, nelze mít za to, že podnikatel nesplnil svou povinnost poskytnout spotřebiteli nezbytné informace podle čl. 5 odst. 1 směrnice ve spojení s jejím čl. 3 odst. 1 bodem 3 písm. a) a čl. 6 odst. 2 písm. c), pokud ho neinformoval o existenci práva na odstoupení v uvedeném případě plynoucím z vnitrostátní právní úpravy, ale naopak ho informoval o tom, že dané právo se v takovém případě neuplatní.

53 Je třeba dodat, že podle čl. 3 odst. 2 směrnice 2002/65 ve spojení s odst. 1 bodem 3 písm. a) uvedeného článku musí být informace o existenci nebo neexistenci práva na odstoupení spotřebiteli poskytnuta jasným a srozumitelným způsobem.

54 V tomto ohledu je relevantní pouze vnímání průměrného spotřebitele, tedy spotřebitele, který je běžně informovaný a přiměřeně pozorný a obezřetný (obdobně viz rozsudek ze dne 7. srpna 2018, Verbraucherzentrale Berlin, C-485/17, EU:C:2018:642, bod 44 a citovaná judikatura).

55 Úplná harmonizace vnitrostátních ustanovení, kterou směrnice 2002/65 provedla, totiž předpokládá přijetí výkladu kritéria referenčního spotřebitele společného pro všechny členské státy.

56 Vzhledem k výše uvedeným úvahám je třeba na druhou otázku odpovědět tak, že čl. 5 odst. 1 směrnice 2002/65 ve spojení s čl. 3 odst. 1 bodem 3 písm. a) a čl. 6 odst. 2 písm. c) této směrnice musí být vykládán v tom smyslu, že povinnost podnikatele, který uzavírá na dálku se spotřebitelem smlouvu týkající se finanční služby, sdělit v souladu s unijním právem jasně a srozumitelně průměrnému, běžně informovanému a přiměřeně pozornému a obezřetnému spotřebiteli informaci o existenci práva odstoupit od smlouvy před tím, než je spotřebitel zavázán jakoukoli smlouvou uzavřenou na dálku nebo nabídkou, není porušena, pokud tento podnikatel informuje tohoto spotřebitele o tom, že právo na odstoupení se neuplatní na smlouvu, která je na výslovnou žádost spotřebitele oběma stranami již zcela splněna dříve, než tento uplatnil své právo na odstoupení, i když tato informace neodpovídá vnitrostátní právní úpravě, jak ji vykládá vnitrostátní judikatura, která stanoví, že v takovém případě se právo na odstoupení použije.

Ke třetí otázce

57 Vzhledem k tomu, že třetí otázka byla položena pouze pro případ záporné odpovědi na první a druhou otázku, není vzhledem k odpovědím poskytnutým na dané otázky namístě na ni odpovídat.

K nákladům řízení

58 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastnice původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (první senát) rozhodl takto:

1) **Článek 6 odst. 2 písm. c) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/65/ES ze dne 23. září 2002 o uvádění finančních služeb pro spotřebitele na trh na dálku a o změně směrnice Rady 90/619/EHS a směrnic 97/7/ES a 98/27/ES ve spojení s čl. 1 odst. 1 směrnice a ve světle bodu 13 jejího odůvodnění musí být vykládán v tom smyslu, že brání takové vnitrostátní právní úpravě, která, tak jak je vykládána vnitrostátní judikaturou, v případě smlouvy o finanční službě uzavřené na dálku mezi podnikatelem a spotřebitelem nevylučuje právo tohoto spotřebitele odstoupit od smlouvy v případě, že tato smlouva je na výslovnou žádost spotřebitele oběma stranami již zcela splněna dříve, než tento uplatnil své právo na odstoupení. Předkládajícímu soudu přísluší zohlednit veškeré vnitrostátní právo a použít metody výkladu jím uznané, aby dospěl k řešení, které bude v souladu s tímto ustanovením, a v případě potřeby změnit ustálenou vnitrostátní judikaturu, vychází-li z výkladu vnitrostátního práva, který je v rozporu s uvedeným ustanovením.**

2) **Článek 5 odst. 1 směrnice 2002/65 ve spojení s čl. 3 odst. 1 bodem 3 písm. a) a čl. 6 odst. 2 písm. c) této směrnice musí být vykládán v tom smyslu, že povinnost podnikatele, který uzavírá na dálku se spotřebitelem smlouvu týkající se finanční služby, sdělit v souladu s unijním právem jasně a srozumitelně průměrnému, běžně informovanému a přiměřeně pozornému a obezřetnému spotřebiteli informaci o existenci práva odstoupit od smlouvy před tím, než je spotřebitel zavázán jakoukoli smlouvou uzavřenou na dálku nebo nabídkou, není**

porušena, pokud tento podnikatel informuje tohoto spotřebitele o tom, že právo na odstoupení se neuplatní na smlouvu, která je na výslovnou žádost spotřebitele oběma stranami již zcela splněna dříve, než tento uplatnil své právo na odstoupení, i když tato informace neodpovídá vnitrostátní právní úpravě, jak ji vykládá vnitrostátní judikatura, která stanoví, že v takovém případě se právo na odstoupení použije.

Podpisy